

Wymagania egzaminacyjne - klasy 4-6

Dział podstawy programowej	klasa 6
I. Kształcenie literackie i kulturowe	
1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:	1) omawia elementy świata przedstawionego, wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji; 2) rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia - elementy realistyczne i fantastyczne w utworach; 3) rozpoznaje czytany utwór jako przypowieść, opowiadanie, powieść oraz wskazuje jego cechy gatunkowe; rozpoznaje odmiany powieści i opowiadania, np. obyczajowe, przygodowe, detektywistyczne, fantastycznonaukowe, <i>fantasy</i>; 4) zna i rozpoznaje w tekście literackim: epitet, porównanie, przenośnię, wyrazy dźwiękonaśladowcze, zdrobnienie, zgrubienie, uosobienie, ożywienie, apostrofę, pytanie retoryczne, powtórzenie oraz określa ich funkcje; 5) omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu, w tym tytułu, podtytułu, motta, puenty, punktu kulminacyjnego; 6) rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź, w tym wers, rym, strofę, refren. 7) opowiada o wydarzeniach fabuły oraz ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność; 8) odróżnia dialog od monologu, rozumie ich funkcje w utworze; 9) charakteryzuje podmiot liryczny, narratora i bohaterów w czytanych utworach; 10) rozróżnia narrację pierwszoosobową i trzecioosobową oraz wskazuje ich funkcje w utworze; 11) wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określa ich cechy; 12) określa tematykę oraz problematykę utworu; 13) wskazuje i omawia wątek główny oraz wątki poboczne; 14) nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst; 15) objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach; 16) przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia; 17) wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze; 18) wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach oraz określa wartości ważne dla bohatera
2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:	1) identyfikuje wypowiedź jako tekst informacyjny, publicystyczny lub reklamowy; 2) wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio; 3) określa temat i główną myśl tekstu; 4) dostrzega relacje między częściami wypowiedzi (np. tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie);

	5) odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych; 6) odróżnia informacje o faktach od opinii; 7) charakteryzuje komiks jako tekst kultury; wskazuje charakterystyczne dla niego cechy; 8) rozumie swoistość tekstów kultury przynależnych do: literatury, teatru, filmu, muzyki, sztuk plastycznych i audiowizualnych; 9) wyodrębnia elementy składające się na spektakl teatralny i film (gra aktorska, reżyseria, dekoracja, charakteryzacja, kostiumy, rekwizyty, muzyka); wskazuje cechy charakterystyczne przekazów audiowizualnych (filmu, programu informacyjnego, programu rozrywkowego); 10) rozumie, czym jest adaptacja utworu literackiego oraz wskazuje różnice między tekstem literackim a jego adaptacją; 11) odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia; 12) dokonuje odczytania tekstów poprzez przekład intersemiotyczny (np. rysunek, drama, spektakl teatralny); 13) świadomie i z uwagą odbiera filmy, spektakle, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży.
--	---

II. Kształcenie językowe.

1. Gramatyka języka polskiego. Uczeń:	1) rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, przysłówki, liczebnik, zaimek, przyimek, spójnik, partykuła, wykrzyknik) i określa ich funkcje w tekście; 2) odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych; 3) dostrzega rolę czasownika w wypowiedzi, odróżnia czasowniki dokonane od niedokonanych, rozpoznaje bezosobowe formy czasownika: formy zakończone na <i>-no</i>, <i>-to</i>, konstrukcje z <i>się</i>; rozumie ich znaczenie w wypowiedzeniu oraz funkcje w tekście; 4) rozpoznaje formy przypadków, liczby, osoby, czasu, trybu i rodzaju gramatycznego odpowiednio: rzeczownika, przymiotnika, liczebnika, czasownika i zaimka oraz określa ich funkcje w wypowiedzi; 5) rozumie konstrukcję strony biernej i czynnej czasownika, przekształca konstrukcję strony biernej i czynnej i odwrotnie, odpowiednio do celu i intencji wypowiedzi; 6) stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych; 7) poprawnie stopniuje przymiotniki i przysłówki oraz używa we właściwych kontekstach; 8) nazywa części zdania i rozpoznaje ich funkcje składniowe w wypowiedzeniach (podmiot, orzeczenie, dopełnienie, przydawka, okolicznik); 9) określa funkcję wyrazów poza zdaniem, rozumie ich znaczenie i poprawnie stosuje w swoich wypowiedziach; 10) rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu;
--	--

	11) rozpoznaje wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące oraz stosuje je, uwzględniając cel wypowiedzi; 12) rozpoznaje w tekście typy wypowiedzeń: zdanie pojedyncze, zdania złożone (podrzędnie i współrzędnie), równoważniki zdań, rozumie ich funkcje i stosuje w praktyce językowej; 13) przekształca konstrukcje składniowe, np. zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie, zdania w równoważniki zdań i odwrotnie.
2. Zróźnicowanie języka. Uczeń:	1) wskazuje główne cechy języka mówionego i języka pisanego; 2) posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny; 3) używa stylu stosownego do sytuacji komunikacyjnej; 4) rozumie dosłowne i przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi; rozpoznaje wyrazy wieloznaczne, rozumie ich znaczenie w tekście oraz świadomie wykorzystuje do tworzenia własnych wypowiedzi; 5) rozpoznaje w wypowiedziach związki frazeologiczne, rozumie ich znaczenie oraz poprawnie stosuje w wypowiedziach; 6) rozpoznaje słownictwo neutralne i wartościujące, rozumie jego funkcje w tekście; 7) dostosowuje sposób wyrażania się do zamierzonego celu wypowiedzi; 8) rozróżnia synonimy, antonimy, rozumie ich funkcje w tekście i stosuje we własnych wypowiedziach; 9) zna i stosuje zasady spójności formalnej i semantycznej tekstu.
3. Komunikacja językowa i kultura języka. Uczeń:	1) identyfikuje tekst jako komunikat; 2) identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi; 3) określa sytuację komunikacyjną i rozumie jej wpływ na kształt wypowiedzi; 4) rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikacji (np. gest, mimika, postawa ciała); 5) rozumie pojęcie głoska, litera, sylaba, akcent; zna i stosuje reguły akcentowania wyrazów; 6) stosuje intonację poprawną ze względu na cel wypowiedzi; 7) rozumie, na czym polega etykieta językowa i stosuje jej zasady.
4. Ortografia i interpunkcja. Uczeń:	1) pisze poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni ó, u, rz, ż, ch, h, wielka i mała litera, “nie” z rzeczownikiem, przymiotnikiem, czasownikiem, przysłówkiem i liczebnikiem, ą, ę, zwłaszcza w zapisie czasowników zakończonych na -ąć w czasie przeszłym, -ii, -ji w zakończeniu rzeczowników, cząstki -by w trybie przypuszczającym;; 2) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka, średnika, nawiasu.

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Elementy retoryki. Uczeń:	1) uczestniczy w rozmowie na zadany temat; 2) rozróżnia argumenty odnoszące się do faktów i logiki oraz odwołujące się do emocji; 3) tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny; 4) zna zasady budowania akapitów i rozumie ich rolę w tworzeniu całości myślowej wypowiedzi; 5) dokonuje selekcji informacji; 6) rozróżnia i wskazuje środki perswazji, rozumie ich funkcję.
2. Mówienie i pisanie. Uczeń:	1) tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis, list, sprawozdanie, dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, opis przeżyć wewnętrznych, charakterystyka, tekst o charakterze argumentacyjnym; 2) wygłasza z pamięci tekst, ze zrozumieniem oraz odpowiednią intonacją, dykcją, właściwym akcentowaniem, z odpowiednim napięciem emocjonalnym i z następstwem pauz; 3) tworzy plan odtwórczy i twórczy tekstu; 4) redaguje notatki; 5) opowiada o przeczytanym tekście; 6) tworzy opowiadania związane z treścią utworu, np. dalsze losy bohatera, komponowanie początku i zakończenia na podstawie fragmentu tekstu lub na podstawie ilustracji; 7) rozróżnia współczesne formy komunikatów i odpowiednio się nimi posługuje, zachowując zasady etykiety językowej; 8) wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach.

IV. Samokształcenie.

Uczeń:	1) doskonalą ciche i głośne czytanie; 2) doskonalą różne formy zapisywania pozyskanych informacji; 3) korzysta z informacji zawartych w różnych źródłach, gromadzi wiadomości, selekcjonuje informacje; 4) zna i stosuje zasady korzystania z zasobów bibliotecznych (np. w bibliotekach szkolnych oraz <i>on-line</i>); 5) korzysta ze słowników ogólnych języka polskiego, także specjalnych, oraz słownika terminów literackich; 6) rozwija umiejętność krytycznej oceny pozyskanych informacji;
--------	---

	7) rozwija umiejętności efektywnego posługiwania się nowymi technologiami oraz zasobami internetowymi 8) poznaje życie kulturalne swojego regionu.
--	--